

MIKKELIN OHJAUSSUUNNITELMA

Kasvatus- ja opetuslautakunta 28.4.2022

Sisällysluettelo

1. Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet	2
1.1 Ohjaussuunnitelma	2
1.2 Ohjauksen tavoitteet	3
2. Ohjauksen järjestäminen, rakenteet ja työnjako.....	4
2.1 Ohjauksen järjestäminen	4
2.2 Ohjauksen toimijat, työnjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa	4
3 Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja toimintatavat	6
3.1 Sisällöt ja menetelmät	6
3.2 Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa.....	6
3.3 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus perusopetuksessa	7
4 Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden tahojen kanssa	8
5 Ohjaus siirtymävaiheissa	9
5.1 Esiopetuksesta perusopetukseen.....	9
5.2 Siirtymät perusopetuksen aikana	10
5.2.1 Toiselta luokalta kolmannelle luokalle	10
5.2.2. Alakoulusta yläkouluun	11
5.3 Perusopetuksesta toiselle asteelle	13
6 Oppivelvollisuus ja ohjaus	17
6.1 Oppivelvollisuus perusopetuksessa ja perusopetuksen jälkeen	17
6.2 Oppivelvollisen siirtymät toisella asteella.....	17
6.3 Oppivelvollisuuden ohjaus ja valvonta.....	18
6.4 Oppivelvollisuuden keskeyttäminen määräajaksi tai toistaiseksi	19
6.5 Opiskelupaikan osoittaminen.....	19
7 Ohjaustoiminnan arviointi	21
Liitteet	22
LIITE 1 Ohjauksen toimijat	22
LIITE 2 Nivelvaiheen toimintakartta	22
LIITE 3 Tiedonsiirtolomakkeet esiopetuksesta perusopetukseen	22
LIITE 4 Tiedonsiirtolomake perusopetuksesta toiselle asteelle.....	22
LIITE 5 Lisätietoa ja linkkejä	22

1. Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

1.1 Ohjaussuunnitelma

Ohjaussuunnitelma on opetussuunnitelman osa, jonka sisältö on määritelty opetussuunnitelman perusteissa.

Perusopetuksen ohjaussuunnitelmassa on oltava kuvattuna seuraavat asiat:

”Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus)”. (Opetushallitus, Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2021)

Tämä ohjaussuunnitelma koskee Mikkelin kaupungin esiopetusta ja perusopetusta sekä perusopetuksen ja toisen asteen siirtymävaiheikäytäntöjä. Tässä suunnitelmassa on kuvattu mm. yhteistyö Mikkeliissä toimivien muiden toisen asteen koulutusta ja nivelvaiheen koulutusta tarjoavien oppilaitosten kanssa sekä monialainen yhteistyö mm. opiskeluhoitopalveluiden, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden sekä nuorisopalveluiden ja ohjaamon kanssa.

Mikkelin esiopetusyksiköt ja perusopetuksen koulut tämentävät ohjaukseen tarvittaessa yksikkökohtaisesti osana lukuvuosisuunnitelmaa tai muuta yksikkökohtaista suunnitelmaa.

Ohjaussuunnitelman tavoite ja tehtävä

- Luoda ohjaustyötä tekeville yhteiset toimintamallit ja käytänteet etenkin oppilaiden siirtymävaiheiden toiminnan osalta
- Turvata oppilaalle turvallinen ja tasa-arvoinen opintopolku esi- ja perusopetuksesta toiselle asteelle
- Taata kaikille oppilaille tasapuolinen mahdollisuus saada ohjausta riippumatta asuinpaikasta tai oppilaitoksesta
- Ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja turvata erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden ohjaus
- Selkeyttää ohjaustyön käytänteiden ja toimintamallien ydinkohdat
- Määrittellä eri toimijoiden vastuualueet oppilaiden opintopolun aikana ja siirtymävaiheissa
- Antaa tietoa ohjauksen järjestämisestä huoltajille, yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille
- Tukea ohjauksesta vastaavien työtä
- Konkretisoida opetussuunnitelman toteuttamista

Ohjaussuunnitelma on tarkoitettu

- Esiopetuksen, koulujen ja oppilaitosten esimiehille, opettajille ja muulle henkilökunnalle
- Oppilaanohjaajille ja opinto-ohjaajille perusopetuksessa, nivelvaiheen koulutuksissa ja toisella asteella
- Esiopetuksen lasten ja perusopetuksen oppilaiden huoltajille
- Opiskeluhoitopalvelujen henkilöstölle (kuraattori- psykologipalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto)
- Muille monialaista ohjausyhteistyötä tekeväälle henkilöstölle
- Koulutuksen ja opetuksen järjestäjille

Toisen asteen ohjaussuunnitelmat

Toisen asteen oppilaitoksilla on omat ohjaussuunnitelmansa. Tämän suunnitelman perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen kuvaus on tehty yhteistyössä Mikkelin toisen asteen oppilaitosten kanssa eli Mikkelin lukion, Etelä-Savon ammattiopiston, Suomen Nuoriso-Opiston, Otavan Opiston (kansanopisto) ja Otavian nettilukion kanssa.

Mikkelin kaupungin lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelma on laadittu osaksi lukion opetussuunnitelmaa vuonna 2021, ja sitä täydennetään tällä suunnitelmalla perusopetuksen ja lukiokoulutuksen nivelvaiheen osalta.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Lukion ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

1.2 Ohjauksen tavoitteet

Ohjaus on lapsen, oppilaan ja opiskelijan

- hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen tukemista
- opiskelunvalmiuksien ja sosiaalisten valmiuksien edistämistä
- elämänsuunnittelussa tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämistä
- opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevien ratkaisujen tukemista

Ohjaus on luonteeltaan ennaltaehkäisevää, kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä toimintaa. Ohjaussuunnitelma on oppilaanohjauksen suunnitelma, joka sisältää myös yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilas- ja opiskelijahuollon käytäntöjä erityisesti siirtymävaiheiden osalta.

Ohjauksen tavoitteena on lisätä lapsen, oppilaan ja opiskelijan opiskelun onnistumista, kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tasa-arvoa koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Ohjaus muodostaa lapsen, oppilaan ja opiskelijan koko opintopolun kestävä jatkumon. Ohjaus tukee lapsen, oppilaan ja opiskelijan turvallista siirtymistä opintopolun eri vaiheissa koulun sisällä ja oppilaitoksesta toiseen.

2. Ohjauksen järjestäminen, rakenteet ja työnjako

2.1 Ohjauksen järjestäminen

- Ohjauksen järjestämistä ja toteuttamista säätelevät valtakunnalliset opetussuunnitelmat sekä niiden kunta/koulukohtaiset lisäykset
- Kaikkien koulussa työskentelevien tehtävä on ohjata oppilasta oman tehtäväkuvansa mukaisesti
- Ohjaus toteutetaan ohjauksesta vastaavien oppilaanohjaajien/opinto-ohjaajien, opettajien, koulunkäynninohjaajien ja opiskeluhoitopalveluiden henkilöstön välisellä yhteistyöllä
- Tarvittaessa ohjaus järjestetään yhteistyössä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa
- Opintopolun siirtymävaiheissa oppilaan ohjaus tulee järjestää moniammatillisena yhteistyönä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat
- Oppilaanohjauksen resursointi vahvistetaan lukuvuosittain tuntikehyspäättökseen yhteydessä. Oppilaanohjaajien lukujärjestys pyritään laatimaan siten, että perjantait voitaisiin varata verkostoyhteistyöhön.

2.2 Ohjauksen toimijat, työnjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa

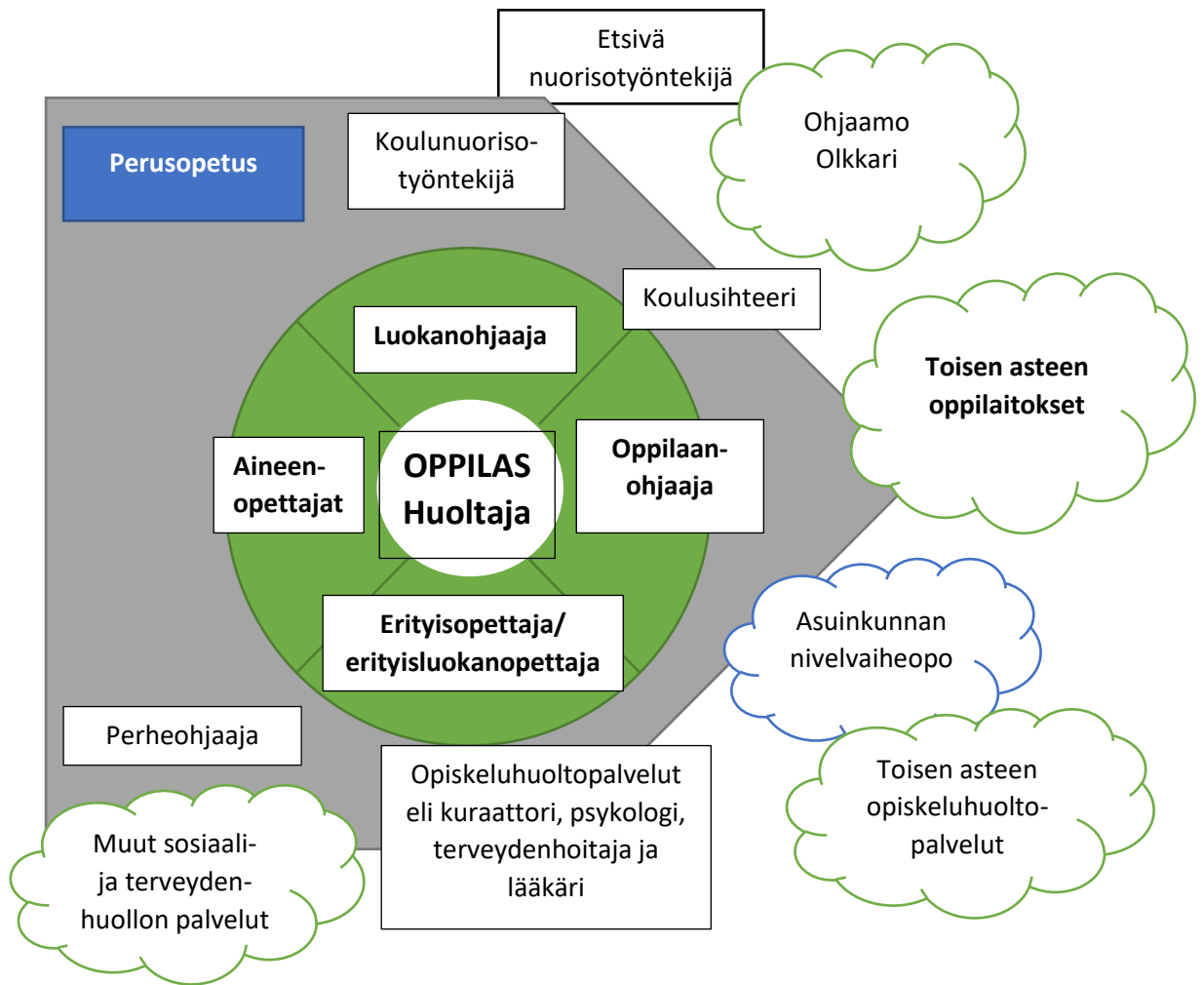
Kaikkien opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvien tulee osallistua ohjaustoimintaan. Perusopetuksessa vuosiluokilla 1-6 luokanopettajilla ja vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjaajilla on päävastuu huolehtia ohjauksen käytännön järjestämisestä, kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajien vastuu on opiskelun ohjauksessa, oppimaan oppimisen taidoissa ja niiden valmiuksien kehittämisessä. Tarvittaessa ohjaustyössä konsultoidaan oppilaitosten ulkopuolisia eri alojen ammattilaisia.

Tähän lukuun liittyy liite 1, jossa on esitelty kouluilla ja oppilaitoksissa ohjauksen parissa toimivien eri alojen ammattilaisten ohjaukseen liittyvää työnkuvaa. Tarkemmasta ohjauksellisesta tehtäväjaosta voidaan sopia kunkin koulun tai oppilaitoksen koulu-/oppilaitoskohtaisessa opetussuunnitelmassa. Mikkelin perusopetuksessa koulukohtaiset osat kuvataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Oppivelvollisuuden laajentuessa 18 vuoteen saakka on perustettu palveluohjaustyöryhmä, jonka tehtävänä on kehittää erityisesti perusopetuksen ja perusopetuksen jälkeisten oppivelvollisuusopintojen nivelvaihetta ja perusopetuksen jälkeisten oppivelvollisuusopintojen tukea. Ryhmä koostuu Mikkelin seudun perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, kansanopistojen, opiskeluhoitopalvelujen, lastensuojelun, ohjaamon, työllisyyspalveluiden edustajista.

Seuraavassa kuvassa/taulukossa on havainnollistettu, mitkä toimijat omalta osaltaan ohjaavat perusopetuksen oppilasta opintojen aikana sekä jatko-opintoihin liittyvissä kysymyksissä.

Kuva 1. Ohjauksen toimijat oppilaan tukena perusopetuksessa.

3 Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja toimintatavat

3.1 Sisällöt ja menetelmät

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen tehtävä, sisällöt vuosiluokille 1-9 sekä tavoitteet vuosiluokilla 7-9. Opetussuunnitelman perusteissa kuvataan myös siirtymävaiheissa huomioitavat asiat, joiden tarkempia käytäntöjä kuvataan tässä ohjaussuunnitelmassa luvussa 5.

Oppilaanohjaus toteutuu perusopetuksessa luokkamuotoisena ohjauksena, pari- ja/tai pienryhmämuotoisena ohjauksena sekä oppilaan yksilöohjauksena.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana koulun muuta toimintaa. Ohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden koulun toimijoiden kanssa. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden opiskelunvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaanohjauksessa valitaan työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan ryhmässä toimimiseen ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun sekä osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Vuosiluokilla 3-6 ohjaus toteutuu pääosin eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaukseen voidaan varata myös oppitunteja. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita muun muassa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaille varataan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa koulu yhteisössään ja lähiympäristössään. Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen avulla esitellään oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaalla on oppilaanohjaus omana oppiaineena. Luokkamuotoista ohjausta on 7. vuosiluokalla 0,5vvt, 8. vuosiluokalla 0,5vvt ja 9. vuosiluokalla 1vvt. Työelämään tutustuminen 7.-9. luokilla, yritysvierailut ja -vierailijat, sekä monipuoliset mahdollisuudet tutustua paikallisiin toisen asteen koulutuksiin 8.-9. luokilla ovat osa oppilaanohjauksessa toteutuvia työmuotoja.

Luokkamuotoisessa ohjauksessa kohdataan oppilaat osana omaa luokkaa. Oppitunneilla käsitellään yleisesti kaikkia oppilaita koskettavaa tietoa oppiaineen tavoitteiden keskeiset sisältöalueet huomioiden. Pari- ja/tai pienryhmäohjauksessa keskitytään rajaamaan teema koskettavaan tietyn oppilasparin tai -ryhmän tarpeiden mukaan. Pienryhmässä tai parityöskentelyssä aiheisällöissä on mahdollisuus syventää luokkaohjauksessa käsiteltyjä teemoja. Yksilöohjauksessa oppilas tulee huomioiduksi yksilötasolla. Ohjauksessa keskitytään kohdentamaan aiemmin opittuja yleisiä sisältöjä oppilaan henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen, kiinnostuksen kohteisiin ja tulevaisuuden toiveisiin.

3.2 Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa

Rehtori mahdollistaa kodin ja koulun välisen yhteistyön järjestämällä huoltajatilaisuuksia ja tiedottamalla koulun toiminnasta. Koulun eri toimijat osallistuvat kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön tehtäväkuvansa mukaisesti tiedottamalla sekä osallistumalla huoltajien ja oppilaan tapaamisiin. Yhteistyöllä tuetaan ohjauksen järjestämistä siten, että se on oppilaan kehitystason ja tarpeiden mukaista. Vuosiluokilla 1.-6. oppilaanohjaus toteutuu luokanopettajan tuella, osana muiden oppiaineiden opetusta. Vuosiluokkien 7.-9. aikana ohjausvastuu on koulun oppilaanohjaajalla.

Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilaanohjaajat toimivat kouluilla ohjauksen asiantuntijoina yhteistyössä opettajien, oppilashuoltopalveluiden ja nuorisotyön kanssa. Oppilaanohjaajat vastaavat kotien suuntaan tapahtuvasta tiedotuksesta asioissa, jotka koskevat oppilaanohjauksen järjestelyjä ja toimintatapoja. Näitä ovat mm. ohjauk käytännöt 7.-9. luokilla, valinnaisaineiden valinta, työelämään tutustuminen, tutustumispäivät toiselle asteelle ja alueen yrityksiin, sekä jatko-opintoihin hakeutuminen. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia yhteiseen keskusteluun huollettavansa asioissa sekä koulun toimintamenettelyissä. Kodille annetaan tietoa koulunkäynnin sujumisesta ja huoltaja tuetaan oppilaan opintojen suunnittelussa.

Opetussuunnitelman perusteissa luvussa Oppilaanohjaus todetaan:

”Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.”

3.3 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus perusopetuksessa

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8. ja 9. Tehostettuun ohjaukseen osallistuminen on mahdollista, mikäli oppilas ja huoltaja kokevat sen tarpeelliseksi. Tehostettu oppilaanohjaus on yksilöllistä tukea, jonka avulla paremmin huomioidaan oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja henkilökohtaiset tarpeet.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus suunnataan esimerkiksi oppilaisiin, joiden omat kiinnostuksen kohteet ovat epäselviä, opinnoissa on näkyvissä suuria haasteita tai on muita perusteltuja taustasyitä tehostetummalle ohjaukselle. Oppilaanohjaaja arvioi tarpeen ja oppilasta tuetaan koulun aikuisten ja verkostojen yhteistyönä.

Ohjauksessa tarkastellaan oppilaan kokonaisvaltaista elämäntilannetta; aikaisempia kokemuksia, omia tavoitteita, tärkeitä harrastuksia ja kiinnostuksen kohteita, vahvuusalueita sekä henkilökohtaisia haasteita. Ohjauksessa vahvistetaan oppilaan tuntemusta itseä ja omia voimavaroja kohtaan, tuetaan oppilaan kykyä rakentaa urasuunnittelutaitoja sekä vahvistetaan oppilaan saamaa moniammatillista oppimisen tukea. Keskiössä ovat oppilaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, oppilaan minä-pystyvyyden sekä oman toimintakyvyn vahvistaminen.

Kaikille 8. ja 9. luokan oppilaille, joille annetaan tehostettua oppilaanohjausta, kirjataan **henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma**, joka rakentuu yhteistyössä ohjausprosessin aikana. Suunnitelmaan kirjataan muun muassa oppilaan kiinnostuksen kohteet, vahvuudet, tulevaisuuden toiveet ja päämäärät, vaihtoehtoiset reitit, koulutusvaihtoehdot ja tärkeimpänä hakusuunnitelma peruskoulusta eteenpäin. Tehostettua henkilökohtaista ohjausta toteutetaan yhteistyönä. Onnistuneessa ohjausprosessissa tärkeitä yhteistyötahoja ovat oppilaan huoltajat, oppilaan oma luokanohjaaja, erityisopettaja ja kuraattori, sekä toisen asteen oppilaitoksen henkilöstö, etsivä nuorisotyö ja mahdolliset hoitotahot.

4 Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden tahojen kanssa

Perusopetuksen oppilaanohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä työelämän edustajien kanssa. Tärkeimpiä teemoja ovat eri ammattialojen esittelyt, TET eli oppilaiden työelämään tutustuminen työpaikoilla, nuoret työelämässä, kesätyö ja yrittäjyys. Vakiintuneita yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi Mikkelin Yrittäjät, Mikkelin keskussairaala, Osuuskauppa Suur-Savo, 4H-yhdistys ja Mikkelin kaupunki. Ammattialojen esittelyjen puitteissa tehdään yhteistyötä myös koulujen neuvottelukuntien kanssa.

Oppilashuoltopalvelut eli oppilashuollon kuraattori-, psykologi-, terveydenhoitaja- ja lääkäripalvelut toimivat ensisijaisesti kouluilla päivittäisenä yhteistyökumppanina ja osana koulua. Muita tärkeitä perusopetuksen yhteistyötahoja ovat Ohjaamo Olkkari, koulunuorisotyöntekijät, kaupungin ja seurakunnan nuorisotyöntekijät. Teemoina yhteistyössä on mm. nuorten kasvun tukeminen ja ryhmien yhteishengen luominen. Näitä teemoja toteutetaan 7. luokkalaisten ryhmäytymispäivillä, muissa yhteisissä teemapäivissä ja koulujen klubi-toiminnassa.

Perusopetuksen oppilaanohjaajat tekevät monipuolista yhteistyötä toisen asteen ja korkea-asteen oppilaitosten kanssa. Paikallisia yhteistyökumppaneita ovat Etelä-Savon ammattiopisto Esedu, Suomen Nuoriso-opisto, Mikkelin lukio, Otavia, Otavan Opisto, Spesia ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK. Yhteistyön pääpaino on siirtymävaiheen ohjauksessa, mutta yhteistyötä tehdään myös esimerkiksi TET:n tiimoilta. Ohjauksen yhteistyö jatko-oppilaitosten kanssa avaa nuorille näkökulmia tulevaisuuden vaihtoehtoista.

Tulevaisuuden vaihtoehtoihin liittyy myös yhteistyö, jota perusopetuksen oppilaanohjaajat tekevät vaihto-oppilasjärjestöjen kanssa. Paikallinen toimija vaihto-oppilasasiassa on Mikkelin Rotary-klubi. Yhteistyö Etelä-Savon Urheiluakatemian kanssa liittyy nuorten liikuntaharrastusten tukemiseen perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin ohjaamisessa. Yhteistyötä tehdään myös eri järjestöjen, kuten Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa.

5 Ohjaus siirtymävaiheissa

5.1 Esiopetuksesta perusopetukseen

VASTUUHENKILÖT

- Huoltajat
- Varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO), päiväkodin johtaja, luokanopettaja, erityisluokanopettaja, erityisopettaja, rehtori
- Opiskeluhoitopalveluiden henkilöstö: esiopetuksen ja perusopetuksen kuraattorit, psykologit sekä terveydenhoitajat ja tarvittaessa lääkärit

TIEDOTUS

Perusopetus tiedottaa kouluun ilmoittautumiseen liittyvistä asioista lehti-ilmoituksella ja kirjeitse.

Esiopetus voi järjestää vanhempainillan kouluun siirtymiseen liittyvistä asioista. Vanhempainillassa voi olla mukana myös koulun edustajia.

TUTUSTUMINEN KOULUUN

Lapsilla on kevään aikana kouluun tutustumispäivä. Usein samana päivänä myös vanhemmat voivat tulla tutustumaan kouluun tai vanhempainilaisuus järjestetään muuna ajankohtana.

KOULUN ALOITTAMISEEN LIITTYVÄT ARVIOT JA TARKASTUKSET

Tarvittaessa lapsi ohjataan psykologin kouluvalmiusarvioon esiopetusvuoden aikana. Tarvittaessa lapsi ohjataan psykologin arviointiin lapsen koulussa tarvitsemää pedagogista tukea varten.

Terveydenhoitaja kutsuu lapsen kouluuntulotarkastukseen ennen koulun alkamista.

TIEDONSIIRTO

Esiopetuksen keväällä varhaiskasvatuksen opettaja täyttää yhdessä huoltajien kanssa tiedonsiirtolomakkeen, jossa kerrotaan esiopetuksen terveiset tulevalle opettajalle (Liite 2). Lisäksi huoltajat kirjaavat terveiset ensimmäisen luokan opettajaa varten, jonka he palauttavat varhaiskasvatuksen opettajalle (Liite 1). Opettaja toimittaa lomakkeet tulevalle luokanopettajalle.

Esiopetusvuoden keväällä pidetään tarvittaessa yksilökohtainen tiedonsiirtopalaveri, jossa keskustellaan oppilaan koulun aloittamiseen ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Palaverista vastaa varhaiskasvatuksen opettaja, jonka ryhmästä lapsi on siirtymässä. Palaveriin osallistuvat esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, alakoulun luokanopettaja (mikäli jo tiedossa) ja erityisopettaja, huoltajat (ja lapsi) sekä tarpeen mukaan muita oppilaan kanssa työskenteleviä henkilöitä. Tähän tiedonsiirtopalaveriin voidaan pyytää mukaan myös opiskeluhoitopalveluiden työntekijöitä eli tarvittaessa mukana ovat myös esiopetuksen ja perusopetuksen psykologi ja/tai kuraattori, neuvolan terveydenhoitaja ja koulun terveydenhoitaja.

Luokkien muodostamisessa otetaan huomioon pedagogiset tekijät. Tavoitteena on, että luokista tulisi hyvin toimivia, tasapainoisia ja turvallisia.

Opiskeluhoitopalveluiden tiedonsiirto esi- ja perusopetuksen nivelvaiheessa

Tarvittaessa esiopetusvuoden keväällä voidaan järjestää myös erillinen oppilashuoltopalveluiden tiedonsiirtopalaveri tai oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä, jossa on lapsen tukena olevia työntekijöitä niin esiopetuksesta kuin alakoulusta. Monialaisella asiantuntijaryhmällä varmistetaan lakisääteinen tiedonvaihto- ja konsultointimahdollisuus ryhmän jäsenten kesken.

Lapsen jatkaessa opiskeluhoollon kuraattoripalvelujen asiakkaana esiopetuksesta kouluun siirtyessään, on mahdollista sopia esiopetusvuoden keväälle tai koulunaloitusvuoden syksyyn ensimmäinen tapaaminen siten, että mukana ovat sekä esiopetuksen että perusopetuksen kuraattori.

Opiskeluhoitokertomuksen tietoja voidaan luovuttaa esiopetuksesta perusopetukseen, mikäli huoltaja antaa luvan tai siihen on muu lakisääteinen peruste. Sama koskee oppilashuoltopalvelujen asiakasrekisteritietoja, jos niitä siirretään henkilöltä toiselle. Tarkempia ohjeita STM:n lainsoveltamisohjeessa eli Kuntainfossa 13a/2015.

KUMMIOPPILAS- JA KUMMILUOKKATOIMINTA

Isommat oppilaat voivat tutustuttaa pienempiä oppilaita koulun käytänteisiin ja toimia heidän koulukummeinaan.

TOIMINTA KOULUN YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN KANSSA

Monialaista yhteistyötä tehdään opiskeluhoitopalveluiden sekä sosiaali- ja terveystieteiden, tiedonsiirtopalavereissa, kouluuntulotarkastuksessa, koulukypsyystesteissä ja vanhempainilloissa. Vanhempainilloissa ja muussa koulun yhteisöllisessä toiminnassa tehdään yhteistyötä myös nuorisopalveluiden, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden, järjestöjen ja ev.lut. seurakunnan kanssa.

5.2 Siirtymät perusopetuksen aikana

5.2.1 Toiselta luokalta kolmannelle luokalle

VASTUUHENKILÖT

Luokanopettajat, erityisluokanopettajat, erityisopettajat

2. LUOKAN KEVÄÄLLÄ:

2. luokan keväällä tai 3. luokan syksyllä pidetään vanhempainilta 3. luokan tavoitteista ja muutoksista. Vanhemmille tiedotetaan uusista tuntimääristä ja oppiaineista yms.

Halutessaan oppilas voi hakea erikoisluokalle, esim. musiikkiluokalle. Haku on vuosittain tammikuussa.

Luokanopettajan/erityisluokanopettajan vaihtuessa pidetään opettajien kesken tiedonsiirtopalaveri, jossa siirretään opetuksen kannalta välttämättömät tiedot. Tarvittaessa voidaan järjestää tapaaminen yhdessä huoltajien kanssa oppilaskohtaisesti. Mukaan voidaan kutsua myös erityisopettaja, koulunkäynninohjaaja ja/tai opiskeluhoitopalveluiden henkilöstöä. Edellä oleva koskee myös muita vuosiluokkia, mikäli opettaja vaihtuu.

5.2.2. Alakoulusta yläkouluun

VASTUUHENKILÖT

Luokanopettaja, erityisopettaja tai erityisluokanopettaja, oppilaanohjaaja, rehtori, kuraattori, terveydenhoitaja, tukioppilaita ohjaava opettaja

TIEDOTUS 6-LUOKKALAISILLE JA HUOLTAJILLE:

Oppilaan lähikoulu määräytyy koulupolun mukaan. Jos oppilas hakee muualle kuin lähikouluun, vastaanottavan koulun rehtori tekee päätöksen oppilaaksi ottamisesta.

Peruskoulun oppilaanohjaajat valmistelevat tulevien 7. -luokkalaisten oppaan marras-joulukuun aikana, ja se jaetaan 6. luokkalaisille tammikuussa. Oppilaanohjaaja käy pitämässä yläkoulun oppilasalueen alakouluilla 6.-luokkalaisille infotunnin yläkouluun siirtymiseen liittyvistä asioista.

Yläkoulun oppilaanohjaaja tiedottaa 7. luokan valinnaisaineista 6. luokan oppilaita. Luokanopettaja huolehtii valinnaisainekorttien (mikäli oppilas ei tee valinnaisainevalintoja sähköisesti) keräämisestä ja niiden sekä muiden yläkoulun aloittamiseen liittyvien papereiden toimittamisesta takaisin oppilaanohjaajalle.

Erikoisluokat: Kaikille 6.-luokkalaisille informoidaan tasapuolisesti erikoisluokista ja niiden valintakokeista. Tiedottamisesta huolehtii ko. koulu yhteistyössä alakoulujen kanssa.

TUTUSTUMISKÄYNNIT

Kuudesluokkalaiset vierailevat keväällä yläkoulussa. Tutustumispäivänä tutustutaan yläkoulun käytänteisiin, koulun tiloihin, tuleviin opettajiin, tukioppilaisiin jne. Päävastuu tutustumiskäynnin järjestämisestä on yläkoulun oppilaanohjaajalla. Koulukohtaisesti järjestämiseen osallistuu koulun muuta henkilöstöä. Mukana voi olla myös yhteistyökumppaneita.

VANHEMPAINILLAT

Kevätlukukauden aikana kuudesluokkalaisten huoltajille järjestetään vanhempainilta, jossa kerrotaan yläkoulussa opiskelusta ja yläkoulun käytänteistä. Päävastuu vanhempainillan järjestämisestä on yläkoulun oppilaanohjaajalla ja rehtorilla. Myös kuraattori, erityisopettaja ja tukioppilastoiminnasta vastaava opettaja ja tukioppilaat voivat osallistua vanhempainiltaan. Vanhempainiltaan voi tarvittaessa osallistua myös muita tahoja, esim. Urheiluakatemia.

Seitsemännen luokan syksyllä järjestetään toinen vanhempainilta, jossa tutustutaan oman lapsen luokan toisiin vanhempiin, luokanohjaajaan sekä koulun henkilöstöön.

TIEDONSIIRTO JA TUKI

Kevätlukukauden aikana järjestetään tiedonsiirtopalaverit, joissa luokanopettaja kertoo yläkoulun koulukohtaisesti sovitulle kokoukseen oman luokkansa oppilaista opetuksen järjestämisen kannalta oleelliset asiat.

Kouluilla voi olla käytössä myös tiedonsiirtolomake, jonka oppilas täyttää yhdessä huoltajan kanssa, ja joka palautetaan yläkoulun oppilaanohjaajalle.

Kevätlukukauden aikana järjestetään yksilökohtaisesti myös tukea tarvitsevien oppilaiden tiedonsiirtopalaverit, joissa keskustellaan oppilaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Palaveriin osallistuvat luokanopettaja, ala- ja yläkoulun erityisopettaja tai erityisluokanopettaja, huoltajat ja oppilas sekä tarpeen mukaan muita oppilaan kanssa työskenteleviä henkilöitä.

Tarvittaessa voidaan järjestää oppilashuoltopalveluiden tiedonsiirtopalaveri tai oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä, jossa on oppilaan tukena olevia työntekijöitä niin ala- kuin yläkoulusta. Monialaisella asiantuntijaryhmällä varmistetaan lakisäätäinen tiedonvaihto- ja konsultointimahdollisuus ryhmän jäsenten kesken.

Koulukohtaisesti sovittava ryhmä, esim. oppilaanohjaaja, kuraattori, rehtori ja erityisopettaja, muodostaa kevätlukukauden aikana tulevat 7. luokat saamiensa tietojen pohjalta.

UUSIEN 7. LUOKKALAISTEN KOULUN ALOITUS

Ensimmäisinä koulupäivinä tukioppilaat toimivat oppaina yläkoulun tiloissa. Tukioppilaat järjestävät ryhmäytymiseen liittyviä tuokioita ja ovat mukana ideoimassa ja toteuttamassa ryhmäytymispäiviä. Luokanohjaaja tutustuu oman luokkansa oppilaisiin ja perehdyttää heitä koulun käytänteisiin ensimmäisten koulupäivien aikana.

Luokanohjaaja huolehtii luokkansa **jatkuva**stä ryhmäytymisestä koko yläkoulun ajan yhdessä oppilaiden kanssa. Tarvittaessa ryhmäytymisessä hyödynnetään myös koulun ulkopuolisia tahoja.

TOIMINTA KOULUN YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN KANSSA

Yksilökohtainen yhteistyö

Opiskeluhoitopalvelujen sekä tarvittaessa sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstön kanssa tehdään yhteistyötä erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tiedonsiirtopalaverissa kevätlukukaudella. Yhteistyö jatkuu tarvittaessa myös 7. luokan aikana.

Yhteisöllinen toiminta

Nuorisotoimi ja seurakunnan nuorisotyö ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa uusien 7. luokkien ryhmäytymispäiviä syksyllä koulun alkaessa. Ryhmäytymispäivillä mukana voivat olla myös erilaiset järjestöt ja muut oppilaitokset. Lisäksi nuorisopalvelut järjestävät mm. kesätyöinfoja ja kesäohjausta. Etsivä nuorisotyö tukee nuoria tarpeen mukaan.

Nuoriso-ohjaajien, etsivien nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kohtaaminen vuosiluokittain:

7.lk ryhmäytymiseen osallistuminen

8.lk toimintatavat vaihtelevat koulukohtaisesti

9.lk toimintatavat vaihtelevat koulukohtaisesti

5.3 Perusopetuksesta toiselle asteelle

Perusopetuksen koulun toiminta siirtymävaiheessa

VASTUUHENKILÖT

Oppilaanohjaaja, laaja-alainen erityisopettaja tai erityisluokanopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja

JATKO-OPINTOIHIN HAKEUTUMINEN

Perusopetuksen päättövaiheessa ohjauksessa korostuu oppilaiden jatko-opintovalintojen ohjaaminen ja niissä tukeminen. Työmuotoja ovat yksilö- ja luokkamuotoinen ohjaus ja oppilaanohjaajan harkinnan mukaan myös pienryhmäohjaus. Yläkoululaisille tarjotaan oppilaanohjaajan henkilökohtaista ja/tai pienryhmäohjausta, 9. -luokkalaisille vähintään kerran lukuvuoden aikana tai ohjaustarpeen mukaan. Ohjauksessa otetaan huomioon oppilaan kiinnostuksenkohteet ja tuen tarve.

Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa sekä tarvittavien oppilaan kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla ohjaus aloitetaan riittävän ajoissa ja tarvittaessa oppilaalle annetaan tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta. Perusopetuksen oppilaanohjaaja voi myös osallistua oppilaan HOJKS- tai oppimissuunnitelmapalaveriin, erityisesti 9. luokkalaisten kohdalla.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin toisen asteen ja nivelvaiheen koulutuksiin ja oppilaitoksiin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa myös tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Oppilaanohjaaja tiedottaa huoltajia yhteishausta ja muista päättöluokkalaisille suunnatuista tapahtumista sekä organisoii 9.-luokkalaisille ja heidän huoltajilleen tarkoitetun jatko-opintoillan. Oppilaanohjaaja myös koordinoi koulussaan oppivelvollisuuskoulutukseen hakeutumisen käytännöt. Hakujen tekeminen voidaan toteuttaa kotona huoltajan kanssa tai koulussa oppilaanohjaajan johdolla. Oppilaan huoltajia kuullaan lain edellyttämällä tavalla hakuihin liittyvissä asioissa koulun käytäntöjen mukaisesti.

9. luokan keväällä oppilaanohjaaja ohjaa soveltuvuuskokeisiin valmistautumisessa sekä lukioon hakevia opintojaksovalintojen tekemisessä. 9. luokan kevatlukukauden päättyessä yläkoulujen oppilaanohjaajat valmistelevat yhdessä ja jakavat kouluillaan Ysi-infon, jossa on koottu ohjeet kesää varten mm. opiskelupaikan vastaanottamisesta ja kesäajan ohjauspalveluista.

KONSULTAATIOT

Oppilaanohjaaja pyytää tarvittaessa asiantuntija-apua 9. luokkalaisten jatko-opintoihin vaikuttavista asioista kuten terveydellisistä tekijöistä ja oppimisvaikeuksista. Tällöin oppilaan asioita käsitellään anonyymisti tai oppilaan ja huoltajan luvalla yksilöidysti. Näitä asiantuntijoita voivat olla esim. terveydenhoitaja, lääkäri, kuraattori, psykologi, erityisopettaja ja aineenopettajat, toisen asteen opinto-ohjaajat, etsivät nuoriso-ohjaajat ja työvoimahallinto.

Toisen asteen opinto-ohjaajat voivat tavata yksittäisiä opiskelijoita tarvittaessa jo kevään aikana. Tapaamisiin voi osallistua myös huoltaja ja esim. perusopetuksen oppilaanohjaaja. Tehostetussa oppilaanohjauksessa oleville 9. -luokkalaisille pyritään järjestämään tarpeen vaatiessa henkilökohtaisia tutustumiskäyntejä toisen asteen hakukohteeseen.

TIEDONSIIRTO

Päättöluokkalaiset oppilaat täyttävät tiedonsiirtolomakkeen keväällä ennen koulujen päättymistä yhteistyössä huoltajan, oppilaanohjaajan sekä mahdollisen erityisopettajansa kanssa. Tiedonsiirtolomakkeen 1. sivua voidaan käyttää hakukohteen tiedonsiirrossa kevätlukukauden päättyessä.

Elokuussa Mikkelissä järjestetään yhteinen nivelvaiheen tiedonsiirtopäivä, jolloin peruskoulujen oppilaanohjaajat ja erityisopettajat/erityisluokanopettajat toimittavat tiedonsiirtolomakkeet siihen Mikkelin toisen asteen oppilaitokseen, jossa nuori on opintonsa aloittanut. Samalla voidaan siirtää myös muuta opiskelun kannalta välttämätöntä tietoa lain edellyttämällä laajuudella. Tiedonsiirtopäivään kutsutaan oppilaitosedustuksen lisäksi nivelvaiheen opinto-ohjaaja sekä etsivän nuorisotyön edustaja.

Nuorille tiedotetaan mahdollisuudesta etsivän nuorisotyön ohjaus- ja neuvontapalveluihin. Nuoren yksilökohtaiset tiedot voidaan siirtää etsivälle nuorisotyölle nuoren omalla suostumuksella.

Oppimisen, koulunkäynnin ja opiskelun tuki

Yksilökohtainen tiedonsiirtopalaveri voidaan pitää keväällä ennen opintojen alkua. Tällöin palaverin kutsuu koolle perusopetuksen erityisopettaja, erityisluokanopettaja tai oppilaanohjaaja. Kopiot henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevat suunnitelmista (HOJKS), oppimissuunnitelmat sekä mahdolliset muut pedagogiset asiakirjat toimitetaan suoraan oppilaan jatko-opintopaikkaan, mikäli ne katsotaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiksi tiedoiksi. Erityisopettaja/erityisluokanopettaja kopioi viimeisimmän HOJKS:n/oppimissuunnitelman ja antaa sen oppilaalle keväällä jatko-opintoihin vietäväksi. Vastuu liitteiden toimittamisesta on nuorella ja hänen huoltajallaan. Peruskoulun oppilaanohjaajat ja erityisopettajat neuvovat ja ohjaavat liitteiden toimittamisen käytännöissä.

Syksyllä toisen asteen oppilaitokset järjestävät tiedonsiirtopalaverin, jossa käydään läpi oppilaiden tiedonsiirtolomakkeet ja muut opiskelun järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot.

Jos opiskelijan aloittaessa toisella asteella tarvitaan monialainen oppimisen tuen palaveri opiskelun tueksi, tulee siihen kutsua myös opiskelijan tilanteeseen liittyvät opiskeluhoitopalveluiden ammattilaiset kuten toisen asteen psykologi, kuraattori ja/tai terveydenhoitaja. Palaveriin voidaan kutsua edustajia myös perusopetuksen opettajista ja/tai oppilashuoltopalveluista (esim. koulupsykologi).

Oppimisen tuen asioissa noudatetaan koulutuslainsäädäntöä eli esim. perusopetuslakia ja -asetusta ja/tai lukiolakia ja -asetusta tai lakia ammatillisesta koulutuksesta.

Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisen oppilashuollon asioissa noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolakia. Mikäli oppilaan asia koskee myös oppimisen tukea, noudatetaan siltä osin koulutuslainsäädäntöä.

Kuraattorien ja kouluterveydenhoitajien tiedonsiirto yhdessä oppilaan kanssa

Peruskoulun kuraattori ja/tai terveydenhoitaja pohtii 9. luokan kevätlukukaudella oppilaan kanssa siirtopalaverin tarvetta ja kysyy oppilaalta sekä tarvittaessa huoltajalta tähän luvan. Tässä yhteydessä työntekijä varmistaa oppilaan yhteystiedot sekä kertoo, että hän saa tiedon opiskelupaikasta oppilaanohjaajalta elokuussa koulutyöskentelyn alkaessa. Elokuussa peruskoulun työntekijä ottaa yhteyttä oppilaaseen ja sopii siirtopalaverin, jos se on tarkoituksenmukaista ja opiskelija tai huoltaja sitä edelleen toivoo. Peruskoulun kuraattori on yhteydessä toisen asteen kuraattoriin ja sopii siirtopalaverin ajankohdan. Terveystiedot toimivat vastaavasti, mikäli tarpeen. Siirtopalaverissa vaihdetaan tarvittavat opiskelijan

opiskelua sekä opiskeluhoiltoa tukevat tiedot ja sovitaan jatkosta. Joissakin tilanteissa tiedonsiirtopalaveri voidaan pitää jo keväällä tai kesällä.

Psykologien tiedonsiirto

Psykologit tekevät tutkimuksia, joihin liittyvä tiedonsiirto käydään läpi tiedonsiirtopalaverissa aina tutkimuksen valmistumisen jälkeen. Heillä voi myös olla yksittäisiä asiakkaita, joiden asioissa tiedonsiirtotarvetta on. Mikäli psykologi ja oppilas/perhe arvioivat, että tiedonsiirtotarve toiselle asteelle on, niin tiedonsiirto voidaan toteuttaa, kun opiskelijan tuleva oppilaitos on selvillä. Tiedonsiirtotapa voidaan sopia samassa yhteydessä.

Tiedonsiirto opiskeluhoilokertomuksesta

Opiskeluhoilokertomuksen tietoja voidaan siirtää oppilaitoksesta toiseen, mikäli asiaan on saatu nuoren lupa tai tietojen luovuttamiseen on oikeuttava lain säännös. Jos tietoja luovutetaan sivulliselle suostumuksella, on suostumuksen oltava kirjallinen. Se on myös yksilöitävä siten, että suostumuksesta voidaan päätellä, mitä tietoja, kenelle ja missä tarkoituksessa saa antaa. (STM:n Kuntainfo 13a/2015). Tarkemmat tiedot tietojen luovutuksesta ja tietopyynnöistä sekä oikeudesta poiketa salassapitovelvoitteista on kuvattu Sosiaali- ja terveysministeriön antamassa oppilas- ja opiskelijahuilolainsäädännön toteuttamisen soveltamisohjeessa Kuntainfo 13a/2015.

OHJAUS 9. LUOKAN JÄLKEISENÄ KESÄNÄ JA OPIVELVOLLISUUDEN TARKISTUSPÄIVÄÄN SAAKKA ELOKUUSSA

Kesäkuussa yhteishaun tulospäivänä peruskoulun oppilaanohjaaja tarkistaa oppilaidensa tilanteen ja on yhteydessä ilman opiskelupaikkaa jääneisiin ja tarvittaessa myös huoltajiin, sopien mahdollisten lisähakujen ja jatko-ohjauksen käytännöistä. Oppilaanohjaaja voi tarvittaessa olla yhteydessä myös oppilaisiin, jotka ovat saaneet opiskelupaikan.

Oppilaanohjaaja seuraa oppilaidensa opiskelupaikkojen vastaanottamisen tilaa heti yhteisvalintatulosten saapumisen jälkeen ja tarkistaa elokuussa tilanteen. Oppilaanohjaaja voi olla yhteydessä jo ennakoivasti nivelvaiheen opinto-ohjaajaan epäselvissä tilanteissa. Oppivelvollisen luvalla hänet voidaan ohjata myös etsivän nuorisotyön ohjauspalveluihin.

Kesäaikana ohjauspalveluita on tarjolla toisen asteen oppilaitoksissa ja Ohjaamo Olkkarilla.

Elokuussa oppilaanohjaaja tarjoaa ohjausta niille edellisen kevään päättöluokkalaisilleen, jotka ovat edelleen ilman opiskelupaikkaa, eivät vastaanottaneet opiskelupaikkaa tai eivät ole muusta syystä aloittaneet oppivelvollisuuskoulutuksessa. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään nivelvaiheen opinto-ohjaajan, oppilashuilopalveluiden ja/tai ohjaamon kanssa.

Perusopetuksen ohjausvastuu päättyy opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain määrittelemänä oppivelvollisuuden tarkistuspäivänä. Oppivelvollisten, jotka tuolloin ovat ilman opiskelupaikkaa, tiedot ilmoitetaan perusopetuksen oppilaanohjaajan toimesta Valpas-järjestelmään. Nuori siirtyy viimeistään tuolloin asuinkuntansa valvonta- ja ohjausvastuulle.

Nivelvaiheen opinto-ohjaaja kartoittaa nuoren tilannetta, tarjoaa hänelle ohjausta ja tekee yhteistyötä nuoren, huoltajan ja tarvittavien muiden tahojen kanssa. Nivelvaiheen opinto-ohjaaja ohjaa oppivelvollista hakeutumaan oppivelvollisuuskoulutukseen ja muiden tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin. Tarpeen mukaan valmistellaan opiskelupaikan osoittaminen kuulemisineen tai ohjataan huoltajaa anomaan oppivelvollisuuden keskeyttämistä toistaiseksi tai määräajaksi.

Oppivelvollisuuskoulutukseen siirtyneiden oppivelvollisten ohjausvastuu siirtyy kyseisen koulutuksen järjestäjälle. Tieto opintojen aloittamisesta elokuussa merkitään Koski-palveluun toisen asteen oppilaitoksessa.

Vastaanottavan oppilaitoksen toiminta siirtymävaiheessa/Ohjaus ennen opintojen alkua/ Lukiot

Vastuhenkilöt:

Opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat, rehtorit, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi

- Tiedottaminen opiskelijaksi haluaville
- Tutustumispäivä 9. luokkalaisille
- Tarvittaessa yksilökohtaiset tutustumiset lukioon tehostetussa ohjauksessa oleville
- Vierailut perusopetuksen oppilaanohjaustunneilla
- Vierailut yläkoulujen vanhempainilloissa
- Valintakirje ja infopaketti valituille
- Yhteydenpito lähettävään kouluun
- Lisähaku- ja info tarvittaessa
- Verkkoympäristöt
- Lukio-opintoihin tutustuminen ja sitoutuminen
- Esivalintatarjotin
- Aine- ja opintojaksovalinnat
- Kannustaminen ja motivointi lukio-opintoihin sekä myönteinen orientoituminen

Vastaanottavan oppilaitoksen toiminta siirtymävaiheessa/Ohjaus ennen opintojen alkua/ Ammatillinen koulutus

Vastuhenkilöt:

Opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat, erityisopetuksesta vastaavat opettajat, kuraattorit, terveydenhoitajat, opiskelijatutorit

- Tiedottaminen opiskelijaksi haluaville
- Esedu on the Road -kiertue (Etelä-Savon ammattiopisto)
- Suomen Nuoriso-opiston koulutusesittelyt
- 8- ja 9-luokkalaisten tutustumispäivät
- Tarvittaessa yksilökohtaiset tutustumiset esim. tehostetun ohjauksen puitteissa
- Taitaja9
- Yläkoululaisten tutustumispäivä
- Vierailut yläkoulujen vanhempainilloissa
- Tiedottaminen alojen terveydentilasuosituksista ja -vaatimuksista (ns. SORA-alat)
- Hakemiseen liittyvät asiat
- Valintakokeet ja soveltuvuuskokeet
- Opiskelijaksi ottamisen tulokset hakijoille ja opiskelupaikan vastaanottaminen
- Jatkuvan haun väylä niille, jotka jäivät yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa
- Yhteydenpito lähettävään kouluun
- Lisähaku- ja info

6 Oppivelvollisuus ja ohjaus

6.1 Oppivelvollisuus perusopetuksessa ja perusopetuksen jälkeen

Oppivelvollisuus alkaa lukuvuoden alkaessa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta ja päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai on suorittanut toisen asteen tutkinnon.

PERUSOPETUS

Oppilas on oppivelvollinen koko perusopetuksen ajan, ellei hän täytä perusopetuksen aikana 18 vuotta. Tällöin hän voi siirtyä suorittamaan perusopetustaan loppuun aikuisten perusopetukseen. HUOM! Mahdollinen lakimuutos 1.8.2022 alkaen.

OPPIVELVOLLISUUDEN SUORITTAMINEN PERUSOPETUKSEN JÄLKEEN

Oppivelvollisella on hakeutumisvelvollisuus peruskoulun päättöluokan keväänä oppivelvollisuuslain 4 §:n mukaiseen koulutukseen yhteishaun tai muun haun kautta. Haku voidaan tehdä yläkoululla oppilaanohjaajan ohjauksessa tai huoltajan kanssa kotona. Huoltajan vastuulla on huolehtia, että nuori hakee opintoihin eli täyttää hakeutumisvelvollisuutensa. Hakeutumisvelvollisuus jatkuu niin kauan, että oppivelvollinen on saanut opiskelupaikan.

Oppivelvollisuuslain mukaisia koulutusmuotoja ovat:

- Ammatillinen koulutus
- Lukiokoulutus
- Tutkintoon valmentava koulutus (ns. TUVVA-opinnot)
- Kansanopiston oppivelvollisille suunnattu koulutus (ns. opistovuosi)

Oppivelvollisuuteen kuuluvien opintojen tulee edistyä oppivelvollisen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

6.2 Oppivelvollisen siirtymät toisella asteella

Oppilaitoksesta toiseen siirtymisen käytännöt

Lukiosta toiseen oppilaitokseen siirtyminen

Opiskelija keskustelee päivälukion lukio-opintojen keskeyttämisestä ja jatkosuunnitelmista opinto-ohjaajansa kanssa. Tarvittaessa selvitetään pedagogisessa palaverissa opintojen jatkumisen edellytykset ja mahdollisten tukitoimien riittävyys. Opiskelija hakee uutta opiskelupaikkaa. Opinto-ohjaaja auttaa tarvittaessa. Opiskelija tekee eroanomuksen rehtorille kirjallisesti. Koulusihteeri kirjoittaa erotodistuksen, jonka opiskelija toimittaa hakemaansa oppilaitokseen. Jos alle 18-vuotias oppivelvollinen hakeutuu aikuislukioon, opinto-ohjaaja tekee puoltolausunnon hakijasta hakemuksen liitteeksi.

Läheittävä ja vastaanottava oppilaitos tekevät tarvittavat kirjaukset Koski-palveluun. Mikkelin lukiossa Koski-kirjauksista vastaa koulusihteeri.

Opinto-ohjaaja varmistaa ennen eronneeksi katsomista koskevan päätöksen tekemistä Valpas-järjestelmästä, että opiskelija on siirtynyt sovitusti uuteen oppilaitokseen. Jos oppivelvollinen ei ole aloittanut uusia opintoja, koulutuksen järjestäjän eli lukion on ilmoitettava oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäneen oppivelvollisen

tiedot asuinkunnalle (ns. Valpas-ilmoitus) sekä ilmoitettava myös oppivelvollisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Lukioon siirtyminen muusta oppilaitoksesta

Lukion rehtori vastaa opiskelijaksi ottamisesta. Opiskelija toimittaa edellisen oppilaitoksen erotodistuksen rehtorille. Lukion koulusihteeri merkitsee Koskeen opiskelijan tiedot ja kirjaa opintosuoritukset lukion rekisteriin. Lukion opinto-ohjaaja tekee opiskelijalle opiskeluohjelman.

Oppivelvollisen eronneeksi katsominen

Ennen oppivelvollisen eronneeksi katsomista koskevan päätöksen tekemistä koulutuksen järjestäjän on selvitettävä, onko oppivelvollinen aloittanut uudet oppivelvollisuuslain mukaiset opinnot. Jos oppivelvollinen ei ole aloittanut uusia opintoja, koulutuksen järjestäjän on ilmoitettava oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäneen oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle sekä ilmoitettava oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Edellä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus on myös silloin, jos oppivelvollisen opiskeluoikeus on peruutettu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nojalla. (Oppivelvollisuuslaki 13 §).

Oppivelvollisuuden keskeyttäminen on mahdollista vain lakisääteisistä syistä. Asia kuvataan luvussa 6.4.

6.3 Oppivelvollisuuden ohjaus ja valvonta

Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214:

”Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden.” (9 §)

Perusopetuksen järjestäjän tehtävänä on ohjata ja valvoa, että oppivelvollinen hakeutuu perusopetuksen jälkeen jatkamaan oppivelvollisuusopintojaan toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai muussa oppivelvollisille tarkoitetussa koulutuksessa ja aloittaa opinnot. Kun opiskelija aloittaa opinnot, oppivelvollisuuden valvontavastuu siirtyy koulutuksen järjestäjälle.

Perusopetuksen oppilaanohjaaja tarkistaa oppivelvollisuuden seuranta- ja valvontajärjestelmä Valppaasta oppivelvollisuuden tarkistuspäivänä, että nuori on siirtynyt toisen asteen oppilaitokseen. Epäselvissä tilanteissa hän on yhteydessä oppilaitokseen, nuoreen/huoltajaan. Vastaanottava oppilaitos kirjaa aloittavan opiskelijan Koski-palveluun, mistä tiedot siirtyvät Valpas-järjestelmään. Mikäli nuori ei ole aloittanut opintoja, ilmoitetaan tästä tiedot asuinkunnalle Valpas-järjestelmässä, josta tieto siirtyy nivelvaiheen opinto-ohjaajalle.

Oppivelvollisuuden suorittamista ohjaavat ja valvovat omalta osaltaan oppivelvollisen huoltajat, oppilaitos, jossa oppivelvollinen opiskelee ja lopulta myös asuinkunta.

Huoltajan vastuu

Oppivelvollisen nuoren huoltajan tai muun laillisen edustajan tulee huolehtia siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden. Mahdollisissa oppivelvollisuuden laiminlyöntitapauksissa opetuksen tai koulutuksen järjestäjä tai asuinkunta voi käännyä poliisin tai lastensuojelun puoleen, jonka jälkeen viranomaiset päättävät tarvittavista toimenpiteistä.

Oppilaitoksen vastuu

Kun opiskelija aloittaa opinnot toisen asteen oppilaitoksessa, vastuu oppivelvollisen ohjauksesta ja oppivelvollisuuden valvonnasta siirtyy koulutuksen järjestäjälle. Jos oppivelvollinen siirtyy oppilaitoksesta

toiseen, koulutuksen järjestäjät ohjaavat ja tukevat opiskelijaa siihen saakka, kunnes opiskelija on siirtynyt uuden koulutuksen järjestäjän opiskelijaksi.

Tarvittaessa opiskelija ohjataan opintojen edistymistä tukevien, tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Asuinkunnan vastuu

Asuinkunnan tehtävänä on koulutuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella ohjata niitä oppivelvollisia, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa yhteishaussa (lähettävä peruskoulu oppivelvollisuuden tarkistuspäivään saakka) tai keskeyttäneet opintonsa toisella asteella siirtymättä toiselle koulutuksenjärjestäjälle.

Mikkelissä oppivelvollisuuden valvontatehtävää hoitaa nivelvaiheen opinto-ohjaaja. Mikkelin kaupungin opetusjohtajalle osoitetaan hakemukset oppivelvollisuuden keskeyttämisestä ilman opiskelupaikkaa oleville oppivelvollisille. Opetusjohtaja myös tekee opiskelupaikan osoittamispäätökset.

6.4 Oppivelvollisuuden keskeyttäminen määräajaksi tai toistaiseksi

Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen määräajaksi 1) oppivelvollisuuden suorittamisen estävän pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi; 2) äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan ajaksi; 3) vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun ajaksi, jos oppivelvollinen osallistuu oppivelvollisuuden suorittamista vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai hänen muutoin voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuutta ulkomailla oleskelun aikana; 4) oppivelvollisuuden suorittamisen estävän elämäntilanteeseen liittyvän muun painavan syyn vuoksi.

Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen toistaiseksi, jos oppivelvollisuuden suorittamisen estävä sairaus tai vamma on luonteeltaan pysyvä.

Päätös oppivelvollisuuden keskeyttämisestä tehdään hakemuksesta. Ennen päätöksen tekemistä tulee selvittää, onko oppivelvollisuuden suorittaminen mahdollista yksilöllisten valintojen, yksilöllistämisen, välttämättömien tukitoimien tai kohtuullisten mukautusten avulla.

Koulutuksen järjestäjä päättää oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä. Jos oppivelvollinen ei ole minkään koulutuksen järjestäjän opiskelija, keskeyttämisestä päättää oppivelvollisen asuinkunta. Koulutuksen järjestäjän on ilmoitettava oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle, jos oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytetään toistaiseksi.

Mikkelissä toistaiseksi keskeytettävän oppivelvollisuuden hakemukset asiantuntijalausuntoineen ja muine mahdollisine liitteineen osoitetaan opetusjohtajalle. Päätöksen valmistelee nivelvaiheen opinto-ohjaaja, joka kirjaa opetusjohtajan myöntämän keskeytyksen Valpas-järjestelmään.

6.5 Opiskelupaikan osoittaminen

Asuinkunnan tehtävänä on kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka tutkintoon valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut oppivelvollisuuslain 4 pykälässä tarkoitettua koulutuksessa.

Soveltuvaa opiskelupaikkaa osoittaessa on otettava huomioon oppivelvollisuuslain 15 pykälässä mainitut asiat.

Oppivelvollista ja hänen huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa sekä koulutuksen järjestäjää, jonka opiskelijaksi oppivelvollinen ollaan osoittamassa, on kuultava ennen asian ratkaisemista. Nivelvaiheen opinto-ohjaaja vastaa kuulemismenettelyjen hoitamisesta sekä osoituspäätöksen valmistelusta. Opetusjohtaja tekee osoituspäätöksen.

7 Ohjaustoiminnan arviointi

Ohjaussuunnitelmaa ja ohjauksen toteutumista arvioidaan lukuvuosittain sekä kouluissa ja oppilaitoksissa että eri toimijoiden kesken. Se voi tapahtua esim. lukuvuosisuunnitelman arvioinnin osana esim. YHR:ssä.

Yksikkökohtainen arviointi koostuu mm. seuraavista aiheista:

- Miten ohjaus on toteutunut
- Ohjauksen ja siirtymävaiheikäytäntöjen vahvuudet ko. yksikössä
- Ohjauksen ja siirtymävaiheikäytäntöjen kehittämistarpeet
 - yksikkötasolla
 - yhteiset käytännöt yhteistyökumppaneiden kanssa ja/tai kaupungin tasolla
 - ohjaussuunnitelman päivittämistarpeet

Esiopetuksen ja perusopetuksen, 2. ja 3. vuosiluokan sekä 6. ja 7. luokkien nivelvaihetta arvioidaan joka toinen vuosi yhteisesti. Arviointikeskusteluun osallistuu edustajia vähintään seuraavilta tahoilta:

- varhaiskasvatuksen opettajat
- varhaiskasvatuksen erityisopettajat
- alkuopettajat
- perusopetuksen rehtorit
- erityisopetuksen edustajat
- oppilaanohjauksen edustajat
- opiskeluhoitopalveluiden edustajat

Arviointiin voidaan kutsua myös muita tahoja. Arviointiryhmän kutsuu koolle kehittämisspällikkö.

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen sekä oppivelvollisten ohjauksen arviointia ja kehittämistä tekee monialainen palveluohjausryhmä. Perusopetuksen ohjaussuunnitelman arviointi tehdään vähintään joka toinen vuosi palveluohjausryhmässä. Arviointia tekemään voidaan kutsua mukaan myös muita tahoja ja se voidaan tehdä osissa.

Lisäksi perusopetuksen ohjaussuunnitelman arviointia tehdään vuosittain opetusjohtajan ja oppilaanohjaajien yhteisessä tapaamisessa.

Liitteet

LIITE 1 Ohjauksen toimijat

LIITE 2 Nivelvaiheen toimintakartta

LIITE 3 Tiedonsiirtolomakkeet esiopetuksesta perusopetukseen

LIITE 4 Tiedonsiirtolomake perusopetuksesta toiselle asteelle

LIITE 5 Lisätietoa ja linkkejä